

خلاصه مدیریتی گزارش:
ارزیابی علل ناکامی‌های مربوط به تدوین سیاست‌های
جامع انرژی در کشور

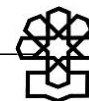
معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی
دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

کد موضوعی: ۳۱۰
شماره مسلسل: ۱۵۲۷۹
بهمن‌ماه ۱۳۹۵

به نام خدا

فهرست مطالب

- ۱..... خلاصه مدیریتی.....
- ۲..... فرآیند انجام کار.....
- ۳..... تجارب کشورهای در حال توسعه در سیاستگذاری جامع انرژی.....
- ۴..... بررسی اسناد و قوانین بالادستی مرتبط با تدوین سیاست‌های جامع انرژی کشور.....
- ۵..... شناسایی آسیب‌ها و چالش‌های تدوین سیاست‌های جامع انرژی کشور از طریق بررسی پایگاه‌های خبری، مصاحبه‌ها و سخنرانی‌ها.....
- ۶..... أخذ نظرات خبرگان.....
- ۷..... بررسی نداشت نهادی ذینفعان مرتبط با سیاستگذاری جامع انرژی در کشور.....
- ۸..... چالش‌های تدوین سیاست‌های جامع انرژی کشور با توجه به تحلیل نداشت نهادی ذینفعان و راهکارهای پیشنهادی.....
- ۹..... راهکارهای پیشنهادی.....

خلاصه مدیریتی گزارش: ارزیابی علل ناکامی‌های مربوط به تدوین سیاست‌های جامع انرژی در کشور

خلاصه مدیریتی

امروزه، تأمین پایدار، مقرون به صرفه و امن انرژی از کلیدی‌ترین دغدغه‌های کشورها به‌شمار می‌رود. برنامه‌ها و سیاستگذاری‌ها در این حوزه به‌نوعی بر امنیت ملی و جایگاه جهانی کشورها اثر می‌گذارد و حتی در طول تاریخ، جنگ‌های بسیاری بر سر تأمین انرژی درگرفته است (جنگ‌های عراق، کویت، تقسیم شدن سودان و...). لذا برنامه‌ریزی و تدوین سیاست‌های جامع انرژی در کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه یک امر مهم قلمداد می‌شود.

راهبرد یا طرح ملی انرژی مجموعه‌ای از برنامه‌ها و اقداماتی است که در زمینه‌های مربوط به انواع منابع تولید انرژی، گسترش و راه‌اندازی منابع جدید تولید انرژی، سامان‌دهی و بهینه‌سازی مصرف انرژی، تعیین بازارهای هدف خارجی و داخلی و سرمایه‌گذاری بر روی آنها، سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت و کوتاه‌مدت در فناوری‌های پیشرفته و کم‌مصرف و خط‌مشی کشورها را شفاف می‌سازد.

در کشور ما یکی از پرچالش‌ترین حوزه‌های مدیریتی، سیاستگذاری جامع برای انرژی کشور است. مشکلات بسیاری از قبیل بالا بودن شدت انرژی در کشور در مقایسه با متوسط جهانی، بهینه نبودن مصرف سوخت، بی‌توجهی به برنامه‌ریزی برای سرمایه‌گذاری در توسعه ظرفیت‌های تولید انرژی و فناوری‌های مختلف در بخش‌های نفت، گاز، برق، انرژی اتمی، انرژی‌های نو، تعیین نرخ حامل‌های انرژی مانند قیمت بنزین در سطح جامعه و تعیین قیمت سوخت نیروگاه‌ها، عدم تعیین قیمت نفت خام و میعانات گازی به‌عنوان خوراک پالایشگاه‌ها و ... حوزه انرژی کشور را تحت تأثیر قرار داده است. برای برون‌رفت از این وضعیت در بند «ب» ماده (۱۲۵) قانون برنامه پنجم توسعه کشور، دولت به تدوین سند راهبردی انرژی کشور برای یک دوره ۲۵ ساله ظرف حداکثر شش ماه پس از تصویب قانون برنامه پنجم توسعه مکلف شد. با وجود اهمیت بسیار زیاد این موضوع، سند فوق، با تأخیر بسیار و بدون طی کردن فرآیند در نظر گرفته شده در این قانون، در ۲۳ فروردین‌ماه ۱۳۹۵ به تصویب رسید و تدوین و اجرایی‌سازی طرح جامع انرژی تا به امروز در هاله‌ای از ابهام باقی‌مانده است.

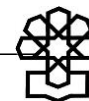
این مطالعه به آسیب‌شناسی و بررسی چالش‌های مؤثر بر سیاستگذاری جامع انرژی کشور می‌پردازد. شایان ذکر است محدوده و حوزه این مطالعه، بررسی علل عدم تدوین و پیاده‌سازی سیاست‌های جامع انرژی است و به جزئیات سیاستگذاری و محتوای آن پرداخته نمی‌شود. در ادامه به‌طور خلاصه، کلیات انجام این طرح ارائه شده است. جهت مطالعه بیشتر به گزارش مراجعه شود.

فرآیند انجام کار

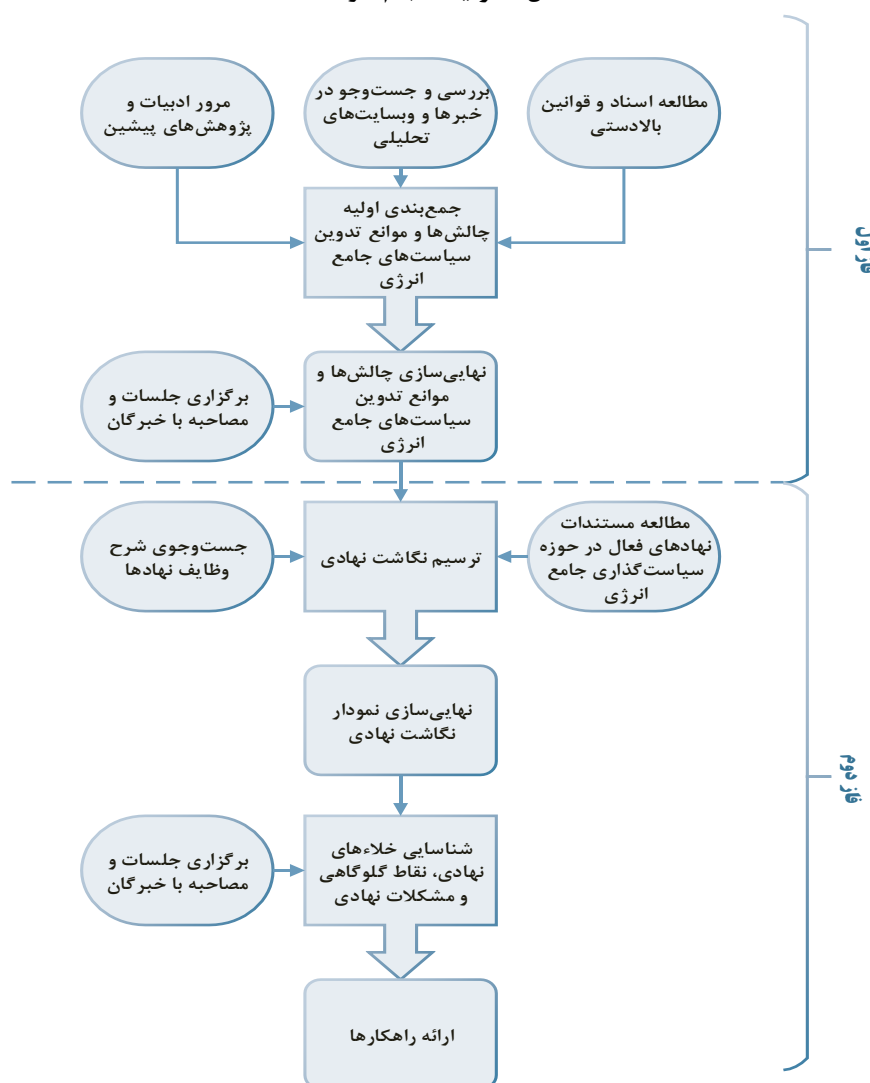
- برای انجام این پژوهش از منابع مختلفی استفاده شده است که عبارتند از:
- مطالعه اسناد و قوانین بالادستی حوزه سیاستگذاری جامع انرژی کشور،
 - مرور ادبیات و پژوهش‌های پیشین،
 - بررسی و جستجو در خبرها، سخنرانی‌ها، پایگاه‌های اطلاع‌رسانی و وبسایت‌های خبری و تحلیلی،
 - مستندات نهادهای فعال در حوزه سیاستگذاری جامع انرژی شامل قوانین، اساسنامه‌ها، مأموریت‌ها، چشم‌اندازها و ... ،
 - نظرات خبرگان.

در فاز اول انجام این مطالعه که به شناسایی چالش‌های سیاستگذاری جامع انرژی کشور می‌پردازد، برمبنای مطالعات پشتیبان (مرور ادبیات پژوهش‌های پیشین و مطالعه اسناد بالادستی) چارچوبی برای شناخت فضای حاکم تبیین شده است. در گام بعد، بررسی خبرها، مصاحبه‌ها، تحلیل‌ها و... با استفاده از روش تحلیل محتوا صورت پذیرفت. نتیجه این بررسی، شناسایی کلیدی‌ترین چالش‌های سیاستگذاری جامع انرژی کشور از منظر مدیران، مقامات، پژوهشگران، فعالین صاحب‌نظر حوزه انرژی و... بود. با توجه به اینکه کلیدی‌ترین چالش فعلی، «نابسامانی نهادی و عدم وجود متولی مشخص برنامه انرژی کشور (عدم فعالیت مؤثر شورای عالی انرژی)» مشخص شد، با استفاده از ابزار تحلیل نگاشت نهادی، به بررسی نهادهای فعال در حوزه سیاستگذاری جامع انرژی کشور پرداخته شد. در این بررسی برای شناسایی فعالیت‌های هر نهاد، اساسنامه‌ها، قوانین، شرح مأموریت‌ها، چشم‌اندازها و اطلاعات مندرج در پایگاه اطلاع‌رسانی آنها مورد بررسی قرار گرفت. در گام بعد، نمودار نگاشت نهادی ذینفعان در حوزه انرژی کشور ترسیم شد و در نهایت این نمودار طبق نظر خبرگان، رفع نقص و نهایی‌سازی شد.

با تحلیل نمودار نگاشت نهادی، چالش‌های نهادی اعم از مشکلات و نواقص در تعریف وظایف نهادها، ضعف ارتباطی بین نهادی، کمبود و خلأ نهادی و... تشریح شده است. در نهایت راهکارهای مؤثر برمبنای چالش‌های احصا شده، ارائه شده است. شکل ۱ روند انجام این مطالعه را نشان می‌دهد.

شکل ۱. فرآیند انجام کار

تجارب کشورهای در حال توسعه در سیاست‌گذاری جامع انرژی

به‌منظور حاصل شدن شناخت مناسب از ابعاد مسئله مورد بررسی، ابتدا بررسی از کشورهای در حال توسعه و معضلات تدوین سیاست‌های جامع انرژی آنها صورت پذیرفت که چالش‌های آنها به‌شرح زیر شناسایی گردید:

- نیاز به یک نهاد متولی و هماهنگ‌کننده،
- برآورد هزینه طرح‌های سیاست‌گذاری جامع انرژی و تأمین آن،
- کلی بودن مدل جامع انرژی،
- کمبود نیروی متخصص،
- تغییرات عمده در سیاست‌های ملی کشورها،

- عدم انجام مدیریت مؤثر پروژه‌های سیاستگذاری جامع انرژی،
- نبود آمار و اطلاعات،
- نبود هماهنگی و ارتباط در برنامه‌ریزی کلان انرژی با سایر مسائل ملی.

بررسی اسناد و قوانین بالادستی مرتبط با تدوین سیاست‌های جامع انرژی کشور

در گام بعد بررسی اسناد و قوانین بالادستی انجام شد. جدول زیر لیست اسناد و قوانین بررسی شده را نشان می‌دهد (شایان ذکر است مشروح بررسی‌های انجام شده در گزارش قابل مطالعه می‌باشد):

جدول ۱. لیست قوانین بررسی شده

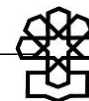
ردیف	نام قانون یا سند	ماده مرتبط	تاریخ تصویب	مصوب
۱	قانون تأسیس وزارت نیرو	ماده (۱)	۱۳۵۳ و اصلاحیه ۱۳۵۷	مجلس وقت
۲	قانون اصلاح مواد (۲) و (۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و تشکیل شورای عالی انرژی کشور	مواد (۲) و (۴)	۱۳۸۱/۰۴/۳۰	مجلس شورای اسلامی
۳	قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران	ماده (۱۲۵)	۱۳۸۹/۱۰/۱۵	مجلس شورای اسلامی
۴	قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی	ماده (۵)	۱۳۸۹/۱۲/۰۴	مجلس شورای اسلامی
۵	قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت	ماده (۳)	۱۳۹۱/۰۲/۱۹	مجلس شورای اسلامی

با توجه به قوانین بررسی شده در حوزه سیاستگذاری جامع انرژی، جدول زیر جمع‌بندی از نهادها و وظایف تعیین شده آنها در قوانین و اسناد بالادستی را نشان می‌دهد.

جدول ۲. جمع‌بندی وظایف نهادی احصا شده از اسناد و قوانین بالادستی

ردیف	نهاد	سیاستگذاری	تسهیل‌گری و هماهنگ‌کننده	نظارت بر اجرای حسن اجرای سیاست‌ها	جمع‌آوری و انتشار آمارهای حوزه انرژی
۱	وزارت نیرو	✓	✓	✓	✓
۲	وزارت نفت	✓			✓
۳	شورای عالی انرژی	✓	✓		
۴	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی			✓	

لذا از یکسو قوانین این حوزه جامع نبوده و حیطه اختیارات و وظایف نهادهای مختلف را به صورت شفاف بیان نکرده و به همین دلیل نتوانسته از همپوشانی‌ها و موازی‌کاری‌ها جلوگیری نماید و ازسوی دیگر، ابزارها و مقدمات اجرایی و نظارتی لازم را برای شورای عالی انرژی فراهم نیاورده و با توجه به

شرایط روز کشور و تغییرات ساختاری و نهادی، قوانین به‌روز نشده است. همچنین به مبنای برنامه‌ریزی و سیاستگذاری که همان وجود داده‌ها، آمار، ارقام و اطلاعات یکپارچه و جامع و مورد وفاق همه ذینفعان است، توجه کافی نشده است.

شناسایی آسیب‌ها و چالش‌های تدوین سیاست‌های جامع انرژی کشور از طریق بررسی پایگاه‌های خبری، مصاحبه‌ها و سخنرانی‌ها

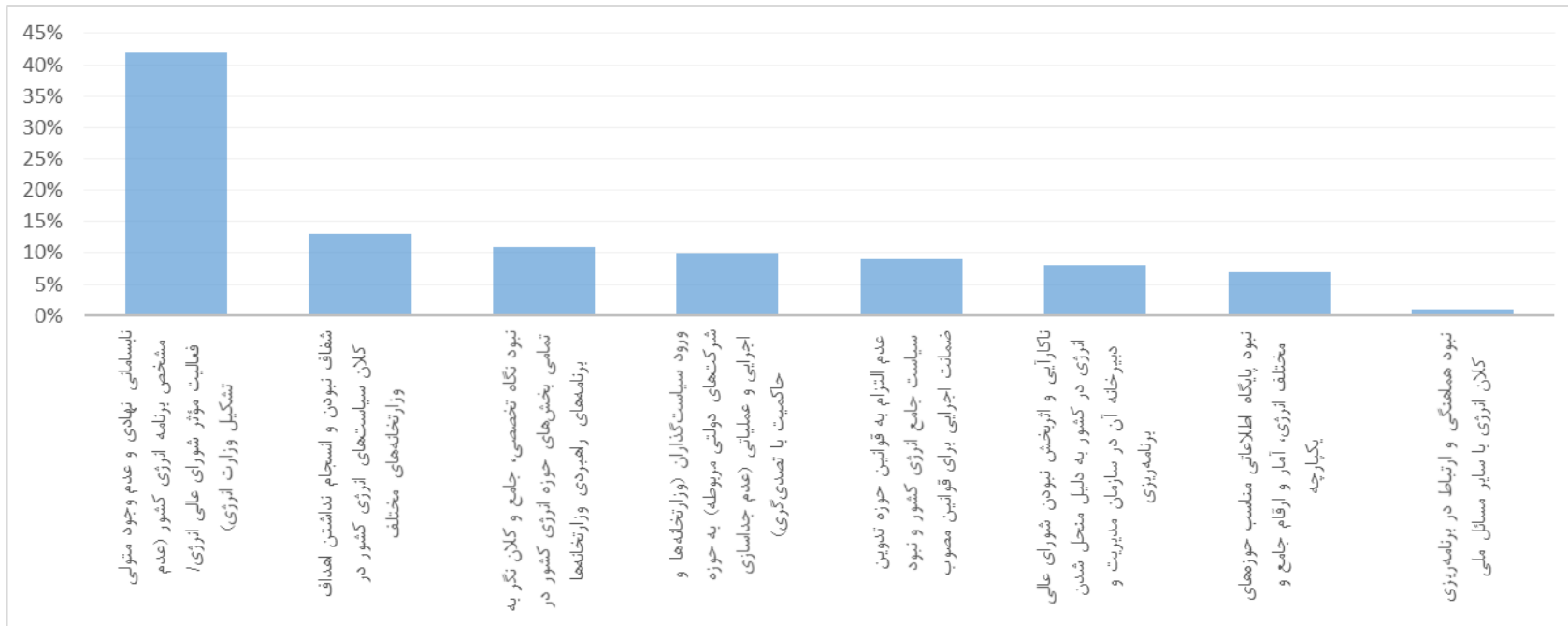
در راستای شناسایی چالش‌های موجود در تدوین سیاست‌های انرژی کشور، پایگاه‌های خبری، مصاحبه‌ها، سخنرانی‌ها و تحلیل‌های مرتبط مورد بررسی قرار گرفتند. همچنین به‌منظور دسته‌بندی چالش‌ها از روش تحلیل محتوا استفاده شده است. جست‌وجوی صورت گرفته شامل ۷۵ عنوان خبری از ۱۳ پایگاه خبری بین سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۴ بوده که حاصل آن ۱۷۷۰ لغت از اخبار در این مقوله می‌باشد. این جست‌جو با کلیدواژه‌های سیاست انرژی، برنامه یکپارچه انرژی و برنامه راهبردی انرژی انجام شده است. قابل استناد بودن متون خبرها و اظهارنظر خبرگان دلیل استفاده از این منابع می‌باشد.

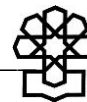
با استفاده از روش تحلیل محتوا این امکان فراهم شد تا بتوان میزان فراوانی و تکرار هر چالش شناسایی شده را به دست آورد. جدول ۳ و شکل ۱ چالش‌های شناسایی شده و میزان فراوانی هر یک را نشان می‌دهد. همانطور که ملاحظه می‌شود عناوین هر چالش براساس میزان تکرار آن در مصاحبه‌های بررسی شده، رتبه‌بندی شده است. مطابق با نظر خبرگان، اصلی‌ترین چالش عدم تدوین سیاست‌های جامع انرژی در کشور، نابسامانی نهادی و عدم وجود متولی مشخص برنامه‌ریزی انرژی کشور عنوان شده است.

جدول ۳. چالش‌های احصا شده از جست‌وجوی وبسایت‌های خبری - تحلیلی

ردیف	عنوان چالش	تعداد فراوانی	درصد فراوانی
۱	نابسامانی نهادی و عدم وجود متولی مشخص برنامه انرژی کشور (عدم فعالیت مؤثر شورای عالی انرژی / تشکیل وزارت انرژی)	۳۸	۴۲
۲	شفاف نبودن و انسجام نداشتن اهداف کلان سیاست‌های انرژی کشور در وزارتخانه‌های مختلف	۱۲	۱۳
۳	نبود نگاه تخصصی، جامع و کلان نگر به تمامی بخش‌های حوزه انرژی کشور در برنامه‌های راهبردی وزارتخانه‌ها	۱۰	۱۱
۴	ورود سیاستگذاران (وزارتخانه‌ها و شرکت‌های دولتی مربوطه) به حوزه اجرایی و عملیاتی (عدم جداسازی حاکمیت با تصدی‌گری)	۹	۱۰
۵	عدم التزام به قوانین حوزه تدوین سیاست جامع انرژی کشور و نبود ضمانت اجرایی برای قوانین مصوب	۸	۹
۶	ناکارایی و اثربخش نبودن شورای عالی انرژی در کشور به‌دلیل منحل شدن دبیرخانه آن در سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی	۷	۸
۷	نبود پایگاه اطلاعاتی مناسب حوزه‌های مختلف انرژی، آمار و ارقام جامع و یکپارچه	۶	۷
۸	نبود هماهنگی و ارتباط در برنامه‌ریزی کلان انرژی با سایر مسائل ملی	۱	۱

شکل ۱. چالش‌های احصا شده از جست‌وجوی وبسایت‌های خبری - تحلیلی

أخذ نظرات خبرگان

به منظور تبیین چالش‌های موجود در تدوین سیاستگذاری جامع انرژی، از مصاحبه با خبرگان صاحب‌نظر به‌عنوان یکی از منابع مطالعات پشتیبان بهره گرفته شده است. نظر به محدودیت‌های انجام این طرح، امکان مصاحبه با تمامی صاحب‌نظران این حوزه میسر نبود و فقط به تعدادی از خبرگان اکتفا شده است. بنابراین، در انجام این پژوهش از نظرات ۷ خبره حوزه انرژی استفاده شده است که این جلسات به‌صورت نیمه‌ساختاریافته بوده و پیرامون أخذ نظرات در رابطه با علل عدم موفقیت سیاستگذاری‌های جامع انرژی در کشور انجام شده است. در انتخاب خبرگان سعی شده تا دامنه مطالعه در بخش‌های مختلف انرژی پوشش داده شود. لیست خبرگان مصاحبه شده در جدول زیر قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۴. لیست خبرگان مصاحبه شده

ردیف	نام خبره	سمت	زمان مصاحبه
۱	دکتر حامد شکوری گنجوی	سرپرست سابق طرح جامع انرژی - عضو هیئت علمی دانشکده مهندسی صنایع و سیستم‌های دانشگاه تهران (سرپرست گرایش انرژی)	آبان ۱۳۹۴
۲	مهندس هاشم خوبی	مشاور گروه انرژی مرکز پژوهش‌های مجلس	اردیبهشت ۱۳۹۵
۳	مهندس ایرج مهرآزما	مشاور گروه انرژی مرکز پژوهش‌های مجلس	خرداد ۱۳۹۵
۴	دکتر مجید فرمد	کارشناس برنامه‌ریزی انرژی وزارت نیرو، رئیس کنونی بازار برق وزارت نیرو	مرداد ۱۳۹۵
۵	مهندس سیدمهدی حسینی	رئیس کمیته بازنگری قراردادهای نفتی	شهریور ۱۳۹۵
۶	دکتر محمد محمدی‌پور	کارشناس ارشد وزارت نفت	شهریور ۱۳۹۵
۷	دکتر کجوری	سازمان انرژی اتمی ایران	مهر ۱۳۹۵

جزئیات جلسات برگزار شده به تشریح در گزارش قابل مطالعه می‌باشد. با بررسی موضوعی مطالبی که در مصاحبه‌ها عنوان شده، جمع‌بندی صورت‌پذیرفته عناوین مهمی که خبرگان در مصاحبه‌ها بدان اشاره کردند در جدول زیر درج شده است.

جدول ۵. جمع‌بندی نظرات خبرگان

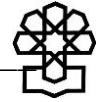
ردیف	چالش اشاره شده
۱	نبود متولی مشخص در سطح کلان انرژی کشور
۲	ناکارایی ساختار شورای عالی انرژی به‌عنوان متولی مباحث حوزه انرژی در کشور
۳	نبود عزم راسخ در تدوین سیاست‌ها و راهبردهای کلان انرژی
۴	وجود نگاه بخشی، کوتاه‌مدت و غیرکلان مدیران و مسئولان
۵	مشخص نبودن اهداف، رویکردها و سیاست‌های چشم‌اندازی کشور در حوزه‌های مرتبط با انرژی
۶	تفکیک نامشخص میان بخش تصدی و برنامه‌ریزی به‌خصوص در دو وزارتخانه نفت و نیرو
۷	نبود همگرایی و همراستایی میان سازمان‌ها و ارگان‌های ذینفع در حوزه انرژی
۸	وجود تناقضات قانونی در حوزه سیاستگذاری جامع انرژی کشور
۹	کمبود نیروی انسانی متخصص به‌منظور سیاستگذاری و برنامه‌ریزی جامع انرژی کشور
۱۰	نبود آمار و ارقام صحیح و دقیق به‌منظور بررسی و تحلیل روند گذشته و امکان برنامه‌ریزی و سیاستگذاری بلندمدت
۱۱	وجود مشکلات تأمین مالی در انجام طرح‌های سیاستگذاری جامع انرژی و عدم تخصیص ردیف بودجه مستقل
۱۲	نبود سازوکار علمی و کارآ در تعیین تعرفه‌های حامل‌های انرژی و وجود خلأ قانونی در این مقوله
۱۳	سیاست‌زدگی برنامه‌ریزی‌ها و سیاستگذاری‌ها در کشور
۱۴	خصوصی‌سازی نادرست نهادی (به‌خصوص در پتروشیمی) و از بین رفتن زنجیره ارزش صنعت

بررسی نگاهت نهادهای ذینفعان مرتبط با سیاستگذاری جامع انرژی در کشور

با انجام مطالعات پشتیبان و احصای چالش‌ها، «نابسامانی نهادی و عدم وجود متولی مشخص برنامه انرژی کشور (عدم فعالیت مؤثر شورای عالی انرژی)» به‌عنوان کلیدی‌ترین چالش موجود در تدوین سیاست‌های جامع انرژی کشور شناسایی شد و ارائه راهکار و حل این چالش، تأثیر به‌سزایی در برطرف شدن سایر چالش‌های شناسایی شده خواهد داشت. در نتیجه، در گام بعدی انجام این پژوهش، برای بررسی و تحلیل نابسامانی نهادی در حوزه تدوین سیاست‌های جامع انرژی کشور، مطالعات نگاهت نهادی صورت پذیرفت. در این گام، نمودار نگاهت نهادهای ذینفع که در تدوین سیاست‌های جامع انرژی کشور نقش دارند، ترسیم شده است. این نمودار در دو بُعد، نهادها را جانمایی کرده است (شکل ۲). بُعد اول حوزه فعالیت نهادها است که در چه بخشی از انرژی کشور فعالیت دارند که حوزه‌های بررسی شده عبارتند از:

- نفت و گاز
 - فرآورده‌های نفتی
 - برق
 - انرژی‌های تجدیدپذیر
 - اتمی
 - زغال سنگ
- از آنجایی که سیاستگذاری انرژی در لایه‌ها و سطوح مختلفی معنا و مفهوم پیدا می‌کند، بُعد دومی در نظر گرفته شده که نهادها در قالب آن جانمایی شناسایی شده است که عبارتند از:
- سیاستگذاری و قانونگذاری
 - تنظیم بازار
 - مدیریت، تسهیل‌گری و نظارت بر حسن اجرای سیاست‌ها
 - خدمات:
- تأمین مالی
 - زیرساخت و تجهیزات
 - تدوین استاندارد
 - آموزش
 - پژوهش و فناوری
- اجرای سیاست‌ها

	برق ۲	فرآورده های نفتی ۲	نفت و گاز ۱
<p>سیاست گذاری و قانون گذاری</p> <p>حوزه کلان انرژی</p> <p>در طول زنجیره انرژی از تولید (اکتشاف، استخراج و تولید، انتقال حامل های انرژی، تبدیل انرژی، توزیع انرژی، توزیع انرژی و مصرف انرژی)</p>	<p>وزارت نیرو</p> <p>وزارت صنعت، معدن و تجارت</p> <p>وزارت نفت</p> <p>شورای عالی انرژی</p> <p>هیات وزیران</p> <p>نهاد رهبری</p> <p>مجلس شورای اسلامی</p> <p>سازمان حفاظت محیط زیست</p> <p>مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت نظام</p> <p>شورای عالی امنیت ملی</p> <p>جمهوری اسلامی ایران</p>	<p>وزارت نفت</p> <p>شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران</p> <p>شرکت ملی نفت ایران</p> <p>شرکت پتروشیمی</p> <p>مدیریت برنامه ریزی</p> <p>مصرف سوخت</p> <p>وزارت راه و شهرسازی</p> <p>فاوریتی ریاست جمهوری</p> <p>سازمان برنامه و بودجه کشور</p> <p>سازمان حفاظت محیط زیست</p> <p>سازمان حمل و نقل و سوخت کشور</p> <p>سازمان حفاظت محیط زیست</p>	<p>وزارت صنعت، معدن و تجارت</p> <p>سازمان برنامه و بودجه کشور</p> <p>وزارت نفت</p> <p>شرکت ملی نفت ایران</p> <p>مدیریت برنامه ریزی</p> <p>مصرف سوخت</p> <p>شرکت پتروشیمی</p> <p>تفحص</p>
<p>تنظیم بازار</p> <p>حوزه کلان انرژی</p> <p>در طول زنجیره انرژی از تولید (اکتشاف، استخراج و تولید، انتقال حامل های انرژی، تبدیل انرژی، توزیع انرژی، توزیع انرژی و مصرف انرژی)</p>	<p>مجلس شورای اسلامی</p> <p>وزارت نیرو</p> <p>هیئت دولت</p> <p>شورای اقتصاد</p>	<p>مجلس شورای اسلامی</p> <p>شورای عالی بورس و اوراق بهادار</p> <p>سازمان بورس و اوراق بهادار</p> <p>شرکت بورس انرژی</p>	<p>مجلس شورای اسلامی</p> <p>شورای عالی بورس و اوراق بهادار</p> <p>سازمان بورس و اوراق بهادار</p> <p>شرکت بورس انرژی</p>
<p>مدیریت، تسهیلاتی و نظارت بر حسن اجرای سیاست ها</p> <p>حوزه کلان انرژی</p> <p>در طول زنجیره انرژی از تولید (اکتشاف، استخراج و تولید، انتقال حامل های انرژی، تبدیل انرژی، توزیع انرژی، توزیع انرژی و مصرف انرژی)</p>	<p>وزارت نیرو</p> <p>شرکت مادر تخصصی توانیر</p> <p>شرکت مدیریت شبکه برق ایران</p>	<p>وزارت نفت</p> <p>شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران</p> <p>وزارت راه و شهرسازی</p> <p>وزارت جهاد کشاورزی</p> <p>سازمان مدیریت حمل و نقل و سوخت کشور</p>	<p>مجلس شورای اسلامی</p> <p>مجمع تشخیص مصلحت نظام</p> <p>وزارت امور اقتصاد و دارایی</p> <p>دیوان محاسبات کشور</p> <p>سازمان بازرسی کل کشور</p>
<p>مدیریت، تسهیلاتی و نظارت بر حسن اجرای سیاست ها</p> <p>حوزه کلان انرژی</p> <p>در طول زنجیره انرژی از تولید (اکتشاف، استخراج و تولید، انتقال حامل های انرژی، تبدیل انرژی، توزیع انرژی، توزیع انرژی و مصرف انرژی)</p>	<p>وزارت نیرو</p> <p>شرکت های مادر تخصصی</p> <p>شرکت های توزیع برق</p> <p>سازمان حفاظت محیط زیست</p>	<p>وزارت جهاد کشاورزی</p> <p>وزارت صنعت، معدن و تجارت</p> <p>سازمان مدیریت حمل و نقل و سوخت کشور</p> <p>سازمان برنامه و بودجه کشور</p> <p>سازمان ملی استاندارد ایران</p> <p>سازمان حفاظت محیط زیست</p>	<p>مجمع تشخیص مصلحت نظام</p> <p>وزارت امور اقتصاد و دارایی</p> <p>دیوان محاسبات کشور</p> <p>سازمان بازرسی کل کشور</p>

	تجدید پذیر ۴	اتمی ۵	ذغال سنگ ۶
۴-۱ تامین مالی تامین مالی طرح بدون سیاست‌های جامع انرژی کشور.	شرکت ملی نفت ایران بانک‌ها عامل	سازمان انرژی اتمی ایران	شرکت ملی نفت ایران بانک‌ها عامل
۴-۲ زیرساخت و تجهیزات در طول زنجیره ارزش انرژی (اکتشاف، استخراج و تولید، انتقال، حمل‌های انرژی، تبدیل انرژی، توزیع انرژی، تبدیل انرژی، توزیع انرژی، صادرات و مصرف انرژی)	شرکت‌های سازنده تجهیزات و قطعات شرکت‌های تولید کننده تجهیزات انرژی تجدیدپذیر شرکت‌های تولید کننده پیل‌های خورشیدی سایر شرکت‌ها و پیمانکاران شرکت‌های تولید کننده توربین بادی	سازمان انرژی اتمی ایران شرکت تولید و توسعه انرژی اتمی	شرکت‌های ذغال سنگ وزارت صنعت، معدن و تجارت
۴-۳ کنوین استاندارد در طول زنجیره ارزش انرژی (اکتشاف، استخراج و تولید، انتقال، حمل‌های انرژی، تبدیل انرژی، توزیع انرژی، صادرات و مصرف انرژی)	وزارت نیرو پژوهشگاه نیرو سازمان حفاظت محیط زیست سازمان ملی استاندارد ایران سازمان بهره‌وری انرژی ایران (ساما) مراکز دانشگاهی پردیس فنی و مهندسی شهید عباسپور - دانشگاه شهید بهشتی سایر دانشگاهها موسسات پژوهشی بین‌المللی خصوصی و دولتی	سازمان انرژی اتمی ایران مرکز نظام اتمی هسته ای کشور	وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی سازمان ملی استاندارد ایران
۴-۴ آموزش در طول زنجیره ارزش انرژی (اکتشاف، استخراج و تولید، انتقال، حمل‌های انرژی، تبدیل انرژی، توزیع انرژی، صادرات و مصرف انرژی)	وزارت نیرو موسسه آموزش عالی علمی-تربیتی پژوهشگاه نیرو کارپردی صنعت، معادن و تجارت منابع انسانی موسسات آموزشی بین‌المللی خصوصی و دولتی مراکز دانشگاهی پردیس فنی و مهندسی شهید عباسپور - دانشگاه شهید بهشتی سایر دانشگاهها موسسات آموزشی بین‌المللی خصوصی و دولتی	سازمان انرژی اتمی ایران شرکت تولید و توسعه انرژی اتمی پژوهشگاه علوم و فنون هسته ای موسسات آموزشی بین‌المللی خصوصی و دولتی	وزارت صنعت، معدن و تجارت موسسات آموزشی بین‌المللی خصوصی و دولتی
۴-۵ پژوهش و فناوری حوزه کار انرژی (سیاست پژوهشی و تصمیم‌سازی)	معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری سازمان توسعه فناوری انرژی‌های تجدیدپذیر سند پهنه‌سازی انرژی و محیط زیست مجلس شورای اسلامی مرکز پژوهش‌های مجلس شهرکها و پارک‌های علم و فناوری ایران وزارت نیرو شرکت مادر تخصصی توانیر معاونت برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری وزارت نیرو شرکت‌های مدیریت تولید برق مراکز دانشگاهی پردیس فنی و مهندسی شهید عباسپور - دانشگاه شهید بهشتی سایر دانشگاهها معاونت آموزش، پژوهش و فناوری وزارت صنعت، معدن و تجارت سازمان انرژی نو ایران (سانا) سازمان بهره‌وری انرژی ایران (ساما)	سازمان انرژی اتمی ایران پژوهشگاه علوم و فنون هسته ای مرکز نظام اتمی هسته ای کشور	مجلس شورای اسلامی مرکز پژوهش‌های مجلس معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری سند توسعه فناوری و انرژی صنعت نفت، گاز و ذغال سنگ و محیط زیست سند توسعه فناوری و انرژی صنعت نفت، گاز و ذغال سنگ و محیط زیست
۵ اجرای سیاست‌ها در طول زنجیره ارزش انرژی (اکتشاف، استخراج و تولید، انتقال، حمل‌های انرژی، تبدیل انرژی، توزیع انرژی، صادرات و مصرف انرژی)	وزارت نیرو شرکت مدیریت شبکه برق ایران شرکت مادر تخصصی تولید انرژی اتمی ایران شرکت مادر تخصصی توانیر سازمان بهره‌وری انرژی ایران (ساما) سایر پیمانکاران بخش خصوصی	سازمان انرژی اتمی ایران شرکت تولید و توسعه انرژی اتمی شرکت توسعه کاربرد پرتوها شرکت مادر تخصصی تولید مواد اولیه و سوخت هسته‌ای ایران	وزارت صنعت، معدن و تجارت شرکت‌های ذغال سنگ

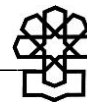
چالش‌های تدوین سیاست‌های جامع انرژی کشور با توجه به تحلیل نگاهت نهادی ذینفعان و راهکارهای پیشنهادی

پس از آماده‌سازی نسخه اولیه نگاهت، ضمن اصلاح و تکمیل نواقص با استفاده از نظر خبرگان، نهایی‌سازی انجام شد. در گام بعد با انجام تحلیل و بررسی نگاهت تهیه شده، خلأهای نهادی و ارتباطی، شناسایی و بر مبنای آن در ۶ حوزه انرژی، چالش‌های نهادی تدوین سیاست‌های جامع انرژی کشور مورد بررسی قرار گرفت. به‌منظور تجمیع چالش‌ها و مشخص شدن مشکلات حوزه سیاستگذاری کلان و جامع انرژی در کشور، در جدول زیر چالش‌های شناسایی شده به‌همراه ذکر مصداق‌هایی از آن ارائه شده است.

جدول ۶. تجمیع چالش‌های احصا شده

ردیف	لابه سیاستگذاری	چالش‌های شناسایی شده	مصداق
۱	سیاستگذاری و قانونگذاری	متصدی بودن سیاستگذاران	<ul style="list-style-type: none"> • تعدد نهادهای فعال و عدم وجود یکپارچگی در سیاستگذاری‌های کلان انرژی (نفت، گاز، فرآورده‌های نفتی، برق و زغال‌سنگ) • عملکرد نامناسب شورای عالی انرژی (وابستگی به دولت، دبیرخانه غیرمستقل، عدم برگزاری منظم جلسات، ساختار نامناسب اعضا برای رسیدگی به تمامی امور انرژی کشور و ...) • نبود یکپارچگی در برنامه‌ریزی‌ها و سیاستگذاری‌ها در تمام حوزه‌های انرژی (در نظر گرفتن توأمان نفت، گاز، فرآورده‌های نفتی، برق و زغال‌سنگ در سیاستگذاری) • نبود مدیریت واحد در شرایط خاص و بحرانی
			<ul style="list-style-type: none"> • بدنه وسیع اجرایی وزارتخانه‌ها و صرف بخش اعظمی از ظرفیت‌ها برای امور اجرایی • ذینفع بودن تدوین‌کنندگان سیاست‌ها و برنامه‌ریزی کلان انرژی و از دست رفتن جامعیت و مقبولیت سیاست‌ها • به درستی اجرا نشدن قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی در زمینه خصوصی‌سازی و سپردن امور اجرایی به بخش خصوصی (در نظر نگرفتن حفظ زنجیره ارزش صنعت در روند خصوصی‌سازی)
			<ul style="list-style-type: none"> • اثرگذاری بالای تغییرات سیاسی کشور (مانند تغییر دولت) بر سیاستگذاری‌های بلندمدت انرژی • تغییر رویکرد برنامه‌های توسعه‌ای کشور با تغییر دولت‌ها • اثرگذاری بالای مباحث امنیتی و سیاسی در حوزه انرژی اتمی

ردیف	لایه سیاستگذاری	چالش‌های شناسایی شده	مصادیق
		نبود ارتباط سازنده بین نهادها و دستگاه‌ها (وزارت نفت و نیرو) در جهت تدوین سیاست‌های جامع انرژی کشور	<ul style="list-style-type: none"> اجرا نشدن طرح‌های افزایش بازده نیروگاه‌های کشور مزایده ناتمام وزارت نفت برای جمع‌آوری گازهای همراه نفت اختلاف بر سر صادرات برق و گاز
		در دسترس نبودن آمار و ارقام صحیح و یکپارچه از عملکرد کشور در حوزه‌های مختلف انرژی	<ul style="list-style-type: none"> وجود تناقض در آمارها و ارقامی که توسط مراجع مختلف اعلام می‌شود عدم دسترسی به آمارها و ارقام مورد نیاز به‌منظور تدوین سیاست‌های صحیح و کارآ
۲	تنظیم بازار	عدم وجود نهاد رگولاتوری	<ul style="list-style-type: none"> عدم تعیین قیمت نفت و گاز در دو بخش صادرات و بازار داخلی با توجه به منافع ملی و وجود اختلافات و تضاد منافع نهادها و شرکتها وجود مشکل در تنظیم بازار برق با نیروگاه‌های بخش خصوصی توسط وزارت نیرو و هیئت تنظیم برق تعیین قیمت خوراک پتروشیمی‌ها و جلوگیری از ایجاد انحصار، آنتی دامپینگ و آنتی سوبسید و ... ناکارایی بورس انرژی در تعیین قیمت‌های مناسب حامل‌های انرژی در بازاری آزاد و رقابتی وجود اختلاف بین تولیدکنندگان زغال‌سنگ و ذوب آهن بر سر قیمت زغال‌سنگ
۳	مدیریت، تسهیل‌گری و نظارت بر حسن اجرای سیاست‌ها	عدم وجود نهادهای نظارتی به‌منظور نظارت بر اجرای سیاست‌ها و راهبردهای تدوین شده	<ul style="list-style-type: none"> حضور صرف نهادهای نظارتی عمومی (مانند سازمان بازرسی، دیوان محاسبات و ...) و عدم حضور نهادهای نظارتی تخصصی در طول زنجیره ارزش به‌منظور نظارت بر حسن اجرای سیاست‌ها
۴	تأمین مالی	تأمین نامناسب و ناکارآمدی مالی طرح‌های سیاستگذاری جامع انرژی	<ul style="list-style-type: none"> تعریف و تأمین مالی طرح جامع در لایه نهادی (در وزارت نفت) و از بین رفتن جامعیت و مقبولیت انجام طرح وجود نگاه پروژه‌ای به مقوله سیاستگذاری جامع انرژی و تأمین مالی پروژه‌های علیرغم کلان و بلندمدت بودن آن
۵	آموزش	کمبود نیروی متخصص به‌منظور تدوین سیاست‌های جامع انرژی	<ul style="list-style-type: none"> اکثریت نیروی انسانی فنی و کمبود نیروی متخصص برنامه‌ریزی در وزارت نفت عدم وجود بازخورد ایجاد و ظرفیت رشته‌های دانشگاهی از نیازسنجی برنامه‌ریزی و سیاستگذاری انرژی کشور
۶	پژوهش و فناوری	نبود همراستایی توان تحقیقاتی کشور	<ul style="list-style-type: none"> وجود موازی کاری بین نهادهای تحقیقاتی کشور عدم اعلام نیازهای تحقیقاتی برنامه‌ریزی و سیاستگذاری جامع انرژی به‌منظور برون‌سپاری آنها
۷	اجرای سیاست‌ها	دولتی بودن نهادهای اجرایی و عدم اجرای صحیح قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم قانون اساسی	<ul style="list-style-type: none"> مجری بودن دولت (سیاستگذار) در اجرای سیاست‌ها و برنامه‌ها عدم توجه به زنجیره ارزش صنعت و خصوصی‌سازی نادرست در حوزه پتروشیمی (تمرکز صرف بر واگذاری مالکیت و انجام آن بدون کار کارشناسی)

راهکارهای پیشنهادی

در ادامه با توجه به چالش‌های احصا شده، راهکارهای پیشنهادی برای پوشش خلأهای نهادی و ضعف‌های ساختاری شناسایی شده ارائه شده است (جدول ۷).

جدول ۷. راهکارهای پیشنهادی

راهکارهای پیشنهادی	چالش احصا شده	لایه سیاستگذاری	ردیف
<p>احیای شورای عالی انرژی از طریق بازنگری در ساختار و دبیرخانه آن در کوتاه‌مدت و زمینه‌سازی تشکیل وزارت انرژی توسط این شورا در بلندمدت</p> <p>توضیحات: این شورا طبق قانون به‌عنوان تنها متولی اصلی مباحث حوزه انرژی کشور مشخص شده است. اما ساختار شوراهای عالی به‌منظور رسیدگی به حوزه‌ای به گستردگی انرژی مناسب نیست و باید در بلندمدت زمینه‌سازی تشکیل وزارت انرژی توسط این شورا انجام شود. لذا در کوتاه‌مدت پیشنهاد می‌شود تا شورای عالی انرژی احیا شود و ضمن رسیدگی به امور سیاستگذاری کلان انرژی کشور و ایفای نقش مرجعیت تمامی امور حوزه انرژی، زمینه‌سازی لازم را برای تشکیل وزارت انرژی فراهم کند.</p> <p>بدین منظور لازم است ابتدا اصلاحات ساختاری در این شورا انجام شود. دبیرخانه این شورا باید مستقل شده (خارج از سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی) تا جلسات این شورا به‌طور منظم تشکیل شود. همچنین لازم است بدنه کارشناسی متشکل از متخصصان باتجربه و زبده حوزه انرژی در کنار دبیرخانه ایجاد شود تا در کوتاه‌مدت بتواند انجام برخی از امور سیاست‌پژوهشی و تصمیم‌سازی را برعهده بگیرد. از دیگر کارکردهای این بدنه کارشناسی، فعالیت در حوزه آمار و ارقام است تا یک بانک اطلاعاتی جامع و صحیح از آمارها و ارقامی که در تدوین سیاست‌ها مورد نیاز است ایجاد شود.</p> <p>در ادامه روند احیای شورای عالی انرژی، جایگاه این شورا در حل مسائل و اختلافات بین نهادی براساس منافع ملی کشور باید تثبیت شود. پس از شکل‌گیری ساختار جدید و جایگاه فرادستگاهی این شورا، رسیدگی به اختلافات بین نهادها از جمله وزارت نفت و نیرو (مانند بحث صادرات گاز، بازدهی نیروگاه‌ها و مانند آن) باید به این شورا تفویض گردد. از طرف دیگر با توجه به وجود تناقضات و خلأهای قانونی^۱، این شورا باید جایگاه خود را به‌عنوان متولی این حوزه به‌منظور برطرف نمودن مشکلات قانونی حوزه انرژی به دست آورد.</p> <p>در نهایت شورای عالی انرژی باید به جایگاهی برسد که ضمن متولی بودن کلیه مباحث و مسائل حوزه انرژی کشور، به‌عنوان مرجعیت این حوزه، تلقی شده تا بتواند زمینه‌سازی تشکیل وزارت انرژی را فراهم نماید.</p>	<p>نبود متولی مشخص به‌منظور تدوین سیاست‌های جامع انرژی در کشور</p> <p>متصدی بودن سیاستگذاران</p> <p>سیاست‌زدگی برنامه‌ریزی انرژی</p> <p>نبود ارتباط سازنده بین نهادها و دستگاه‌ها (وزارت نفت و نیرو) در جهت تدوین سیاست‌های جامع انرژی کشور</p> <p>در دسترس نبودن آمار و ارقام صحیح و یکپارچه از عملکرد کشور در حوزه‌های مختلف انرژی</p> <p>عدم وجود نهادهای نظارتی به‌منظور نظارت بر اجرای سیاست‌ها و راهبردهای تدوین شده</p>	سیاستگذاری و قانونگذاری	۱
تشکیل نهاد مستقل رگولاتوری بازار انرژی مستقل از دولت	سیاست‌زدگی برنامه‌ریزی انرژی	تنظیم بازار	۲

۱. تناقضات قانونی پیشتر در بخش ۲-۳ این گزارش تشریح شده است.

ردیف	لایه سیاستگذاری	چالش احصا شده	راهکارهای پیشنهادی
		<p>- عدم وجود ارتباط سازنده بین نهادها و دستگاه‌ها (وزارت نفت و نیرو) در جهت تدوین سیاست‌های جامع انرژی کشور</p> <p>- عدم وجود نهاد رگولاتوری</p> <p>- عدم وجود نهادهای نظارتی به‌منظور نظارت بر اجرای سیاست‌ها و راهبردهای تدوین شده</p>	<p>توضیحات: در مصوبات کمیسیون انرژی مجلس در برنامه ششم توسعه، دولت به تشکیل رگولاتوری در وزارت نفت و نیرو مکلف شده است. با توجه به اینکه اثربخشی فعالیت رگولاتوری، در گرو استقلال آن است، تشکیل رگولاتوری ذیل وزارتخانه‌هایی که ذینفع هستند، مشکلات بسیاری علاوه بر مشکلات و چالش‌های عدم وجود آن را پدید خواهد آورد.</p> <p>لذا پیشنهاد می‌شود کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی، پیگیر تشکیل نهاد مستقل رگولاتوری کشور شود. اعضای این رگولاتوری باید مستقل از وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مجری حوزه انرژی باشد و اختیارات و ابزارهای مناسب حاکمیتی برای آن تعریف گردد. ضمن اینکه فعالیت این رگولاتوری، باید به‌صورت یکپارچه در بازار تمامی حوزه‌های انرژی (نفت، گاز، فرآورده‌های نفتی، برق، انرژی‌های تجدیدپذیر، انرژی اتمی و زغال‌سنگ) باشد تا تنظیم بازار انرژی به‌طور مناسب و کارآ در قالب یک سیستم یکپارچه صورت پذیرد.</p>
۳	مدیریت، تسهیل‌گری و نظارت بر حسن اجرای سیاست‌ها	<p>- عدم وجود نهادهای نظارتی به‌منظور نظارت بر اجرای سیاست‌ها و راهبردهای تدوین شده</p> <p>- دولتی بودن نهادهای اجرایی و عدم اجرای صحیح اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی</p>	<p>توضیحات: با توجه به ضعف عملکردی نهادها و دستگاه‌های نظارتی پیشنهاد می‌شود تا نقش نظارتی انجمن‌ها و نهادهای مردم‌نهاد فعال در حوزه انرژی تقویت گردد، بدین منظور لازم است تا دو موضوع اعتباربخشی به فعالیت‌های آنها و تسهیل حضور آنها در فرآیندهای نظارتی، در دستور کار قرار گیرد.</p> <p>جهت اعتباربخشی به فعالیت‌های این انجمن‌ها پیشنهاد می‌شود تا پروژه‌های نظارتی و پایش به این انجمن‌ها سپرده شود و در بخش تسهیل فعالیت سمن‌ها نیز پیشنهاد می‌شود تا دسترسی سمن‌ها به آمارها، ارقام، نتایج مطالعات صورت‌پذیرفته و مانند آن تسهیل شده تا آنها بتوانند نسبت به اجرای پروژه‌های نظارت و پایش با کارایی و اثربخشی بیشتری اقدام نمایند.</p>
۴	تأمین مالی	<p>- متصدی بودن سیاستگذاران</p> <p>- تأمین نامناسب و ناکارآمدی مالی طرح‌های سیاستگذاری جامع انرژی</p>	<p>تخصیص منابع مالی مستقل به شورای عالی انرژی و تعریف طرح جامع انرژی و به‌روزرسانی مستمر آن در این شورا</p> <p>توضیحات: با توجه به بلندمدت بودن سیاست‌های حوزه انرژی، به‌منظور حفظ اثربخشی و جامعیت کلان برنامه‌ریزی و سیاستگذاری جامع انرژی پیشنهاد می‌شود، ردیف بودجه‌ای مستقل برای شورای عالی انرژی تخصیص داده شود.^۳ همچنین انجام طرح جامع انرژی در این شورا صورت پذیرفته تا ضمن استقلال مالی، محل انجام آن در نهادی فرادستگاهی و مرجع حوزه انرژی باشد. این ردیف بودجه باید هر سال به‌منظور بررسی عملکرد برنامه‌ها و سیاست‌ها و به‌روزرسانی آنها تخصیص داده شود.</p>
۵	آموزش	<p>- کمبود نیروی متخصص به‌منظور تدوین سیاست‌های جامع انرژی</p>	<p>تقویت همکاری‌های آموزشی - پژوهشی بین‌المللی در زمینه سیاستگذاری انرژی</p>

۱. سازمان‌های مردم‌نهاد.

۲. مانند انجمن‌های استصنا، اپک، ایکا، ستصا، سازندگان تجهیزات نفت، سندیکای صنعت برق ایران، انجمن‌های صنفی کارفرمایی معدن‌داران و...

۳. تأمین این بودجه باید مستقل از هر ارگان و سازمانی باشد (بنا به فراخور زمان به‌صورت متمم بودجه و یا لایحه).

ردیف	لایه سیاستگذاری	چالش احصا شده	راهکارهای پیشنهادی
			علیرغم وجود ظرفیت‌های مناسب آموزشی و دانشگاهی در کشور، در بخش نیروی انسانی فعال در تدوین سیاستگذار و برنامه‌ریزی جامع کمبود و خلأ وجود دارد. به همین دلیل پیشنهاد می‌شود تا از توسعه همکاری‌های دانشگاه‌ها و مؤسسات مطالعاتی با مراکز بین‌المللی در زمینه سیاستگذاری انرژی حمایت شود (مانند برگزاری دوره‌های آموزشی مشترک در دانشگاه‌ها با حضور اساتید مجرب بین‌المللی). این موضوع سبب انتقال دانش به‌روز به نیروی انسانی موجود شده و کیفیت و اثربخشی سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌ها را بهبود خواهد بخشید.
۶	پژوهش و فناوری	عدم وجود همراستایی توان تحقیقاتی کشور	ایجاد شبکه تحقیقات سیاستگذاری جامع انرژی کشور به‌منظور گردآوری و یکپارچه‌سازی نتایج تحقیقات پراکنده در کشور و هدایت ظرفیت‌های مربوطه توضیحات: همانطور که در ترسیم نگاشت نهادی ذینفعان حوزه انرژی کشور ملاحظه شد، سازمان‌ها و نهادهای تحقیقاتی متعددی در حوزه تحقیق و پژوهش فعال هستند. اما این ظرفیت‌ها، همراستا نبوده و بعضاً بر روی موضوعات مهم و کلیدی مورد نیاز انجام نمی‌شود. لذا پیشنهاد می‌شود تا شبکه تحقیقاتی با مشارکت شورای عالی انرژی، دانشگاه‌ها، سازمان‌ها و واحدهای پژوهشی وزارتخانه‌ها، پژوهشکده‌ها، مؤسسات مطالعاتی و بخش خصوصی ایجاد شود. این شبکه، محلی برای جمع‌بندی نتایج تحقیقات و پژوهش‌های صورت پذیرفته در حوزه انرژی خواهد بود تا توان تحقیقاتی کشور متناسب با نیازها، همراستا شود.
۷	اجرای سیاست‌ها	دولتی بودن نهادهای اجرایی و عدم اجرای صحیح اصل چهل و چهارم قانون اساسی	زمینه‌سازی در جهت جاری نمودن قانون تجارت در شرکت‌های دولتی ذیل وزارتخانه‌ها با هدف بسترسازی جهت اجرای صحیح اصل چهل و چهارم قانون اساسی توضیحات: یکی از معضلات اجرایی‌سازی سیاست‌ها، دولتی بودن نهادهای اجرایی است و عدم اجرای قانون تجارت در شرکت‌های دولتی ذیل وزارتخانه‌ها است. لذا پیشنهاد می‌شود تا اجرای آن در لایه اجرایی ۶ حوزه انرژی کشور انجام شود. با توجه به تجارب گذشته در زمینه خصوصی‌سازی نادرست (مانند خصوصی‌سازی غیرکارشناسانه در صنعت پتروشیمی و از بین رفتن زنجیره ارزش صنعت) لازم است این امر مهم تحت نظر کمیته نظارت و پایش ذیل کمیسیون انرژی مجلس و با نظر شورای عالی انرژی صورت پذیرد. در این راستا لازم است تا شرکت‌ها و سازمان‌هایی که امکان اجرای کامل قانون تجارت را ندارند، استقلال عملکردی و درآمدی آنها در اساسنامه‌هایشان در نظر گرفته شود و مدیریت آنها به‌طور مستقل از دولت صورت گیرد. به‌عبارت دیگر بحث حاکمیت شرکتی (جدایی مالکیت از مدیریت) باید در مورد این شرکت‌ها اعمال شود. در راستای توسعه هرچه بیشتر فعالیت و حضور بخش خصوصی در حوزه انرژی لازم است تا ضمن اجرای قانون تجارت در شرکت‌های دولتی ذیل وزارتخانه‌ها، امکان استفاده بخش خصوصی از ظرفیت‌ها فراهم شود.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۵۲۷۹

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: خلاصه مدیریتی گزارش: ارزیابی علل ناکامی‌های مربوط به تدوین سیاست‌های جامع انرژی در کشور

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه انرژی)

تهیه و تدوین‌کنندگان: سیدحسین حسینی، شهرداد اسحاق‌پور، سیدامیر آقایی

مدیر مطالعه: فریدون اسعدی

همکار: سیده‌مریم موسوی

ناظران علمی: محمدحسن معادی رودسری، فرید دهقانی

متقاضی: معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی: _____

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۱۱/۲۳

